

Úvod k léčebné pedagogice a sociální terapii

Pohled na člověka jako na celistvou bytost, přicházející z duchovního světa a na zemi uskutečňující svou pozemskou úlohu určuje přístup k člověku v jakékoliv jeho životní situaci. Bez pohledu na člověka, jako na jedinou duchovní bytost žijící na zemi, začíná být náš přístup k bližnímu scestný, umožňuje nám manipulace s „materiálem“ a konečně opravňuje i klonování bytostí, podobných člověku.

Již starý indiánský mýtus Popol Vuh přináší dva obrazy, jak dopadne lidstvo, které zapomene, že je původem z božského světa. V mýtu je líčeno stvoření lidí. První lidstvo bylo stvořeno Bohy a posláno na zem. Avšak tito lidé zapomněli na svůj původ a staly se z nich opice. Bohové učinili druhý pokus a jimi stvořené lidstvo opět zapomnělo na svůj původ a staly se z nich opice. Teprve třetí pokus se z poloviny podařil – dvojčata, která nezapomněla na svůj původ, se mohla utkat s pány Xibalby, pány temnot a zvítězila nad nimi. Z jejich strýců, kteří jen tancovali a jedli, se opět staly opice. Obrázek z dávné mayské kultury je platný dodnes. Tragédie opic, jako lidí, kteří zezvířetili, je mohutným mementem.

Léčebná pedagogika, právě proto, že vnímá člověka v jeho celistvosti, se snaží působit na tu část, která není zcela dostatečná, vždy z článku bytosti, který je zdravý. Duch nikdy onemocnět nemůže. Duše se může dostat do mnoha tlaků, takže nemusí plně v tělesnosti přebývat. A tělo onemocnět může z mnoha příčin. Jednak se v nemoci projeví některé vlastnosti našeho charakteru a my máme možnost pracovat na našich vlastnostech tím, že léčíme svou nemoc. Nebo naši životní dráhu změni úraz a my se musíme orientovat novým směrem. Nebo se již s nemocným tělem narodíme a pak jsme výzvou pro naše rodiče a celé naše okolí.

Snahou Hitlera bylo vypěstovat „čistou rasu nadčlověka“. Proto se chtěl zbavovat všech, kteří by obraz čisté rasy kazili. Postižené lidi a podrasy posílal do plynu a s ním spolupracovali všichni, kteří se vzdali mohutnosti vlastního myšlení.

Hitler ve své jasnosti byl překonán a odsouzen. Na jeho místo v dnešní době nastoupil pan Ekonom, který počítá, kolik život postiženého člověka nebo starce stojí a vyplatí – li se to společnosti. Efekt je společný s Hitlerem - amniocentézami počínaje a euthanasií s klonováním konče.

Položíme – li si otázku: Co je to, co činí člověka člověkem? Pak můžeme dlouho uvažovat a diskutovat o specificky lidském a dojdeme k závěru, že člověkem zůstává ten, kdo vědomě dokáže přesáhnout svou danost, začne žít z ducha a myslí na druhé, ne jako na objekty užitečné či neužitečné, ale jako na ty, kteří mají společný původ s ním, jdou cestou svého osudu a vracejí se spolu s ním do oblasti ducha, kde jsou domovem.

Tento postoj umožňuje vstoupit do služby lidstva, aniž by druhotným efektem bylo „páchání dobrých skutků“ nebo „vylepšování si svého profilu v transcendentnu“. Služba lidství je zcela samozřejmou a umožňuje u každého člověka, byť by byl

„ležáčkem“, který nemluví, snad pouze očima, vidět mohutnost duchovní bytosti, která si zvolila právě tento osud, aby do sobecké společnosti vnesla parametr.

Léčebná pedagogika se nesnaží na „poškozeném hudebním nástroji hrát ódu na radost“, ale najít úroveň, kde „Óda na radost“ může společně zaznít. Léčebná pedagogika nevnímá tzv. handicapované jako „objekty péče“, ale jako plnohodnotné bytosti, které mají své zvláštnosti podobně jako my, a od nichž se můžeme mnoho naučit.

Léčebná pedagogika používá řadu terapií, ať už je to malování, modelování, práce se dřevem, léčebná eurhythmie, ale zároveň pracuje v úzkém vztahu s medicínou, která dokáže v organismu posilovat to, co má být posíleno a potlačit to, co nepřiměřeně bují.

Zároveň v léčebné pedagogice je používána rehabilitace tělesných funkcí, masáže, cvičení, Bothmerova gymnastika, hipoterapie a další.

Léčebným efektům je uzpůsobeno i celé prostředí. Barevnost prostředí vychází ze znalosti léčebných efektů jednotlivých barev, ze síly působnosti přírodních materiálů a z terapie prací jako předení, tkání, práce s domácími zvířaty atd.

Pro léčebnou pedagogiku i sociální terapii je důležité, aby děti i dospělí znali celý proces, na jehož části se podílejí. Například jíme chléb. Děti zažijí přípravu chleba od setby na políčku, sklizení, mlácení, mletí až po vlastní pečení.

Nebo jiný příklad: Ve Stuttgartu v Karl-Schubert-Werkstätten pracují lidé na katalyzátorech pro Mercedesy, BMW a Volkswageny. Než práci začnou, celá skupina navštíví továrnu a je jí předveden celý proces výroby automobilu. Zvláště je zdůrazněno místo, které leží na jejich práci. Na zadní stěně dílny visí technický náčrt automobilu a červeně je označeno místo, které v celém procesu spočívá na práci tzv. handicapovaných lidí. V kontextu vědomí celého procesu nejsou vyráběny prakticky žádné zmetky.

Léčebná pedagogika se snaží posílit to, co bylo zeslabeno a zmírnit to, co u dítěte je v míře, která by škodila jemu i druhým. Z duchovního pohledu je dítě rovnáno tak, aby z něho vyrostl pokud možno celý člověk.

Sociální terapie byla v minulosti orientována jen na dospělé tzv. handicapované lidi. Takto tělesně či duševně postižení lidé žili a žijí ve společenstvích, větších nebo menších, kde s nimi dobrovolně toto společenství vytvářejí tzv. zdraví lidé a obě strany se vzájemně doplňují a učí. Většinou tato společenství mají vlastní dílny, vlastní farmu a rytmus práce pomáhá i rytmu života lidí v přirozeném světě. Příkladem těchto společenství jsou například Camphilly. Jsou i jiná venkovská nebo městská společenství, která umožňují tzv. handicapovaným jedincům co nejplnější samostatný lidský život – např. Garvald Centre v Edinburghu.

S přibývajícimi sociálními problémy – drogy, alkohol, bezdomovci, staří lidé, svobodné matky, opuštěné nebo těžko vychovatelné děti, atd. rozšiřuje sociální terapie oblast své působnosti do celého lidského společenství na všechny patické jevy.

Tak můžeme začít hovořit o sociálním umění – umění zůstat člověkem v nejtěžších životních krizích a silou svého lidství pomáhat nalézat smysl i těm, kteří jej hledají.

Anežka Janátová